

SECTIO V.

Quomodo post mortem amittatur fides, et in quibus subjectis maneat tandem.

1. Hæc quæstio ex dictis de actu, in disputatione præcedenti, sectione nona, resoluta est; nam generalis regula est, post hanc vitam in his tantum personis conservari habitum fidei, quæ possunt actus fidei exercere. Etenim habitus est propter actum. Oportet vero modum corruptionis in singulis explicare; suppono autem ex hoc principio, in purgatorio, quamdiu ille status durat, non perditur habitum, quia in illo statu animæ vere credunt fide infusa, ut dixi; solum ergo manet quæstio de statu damnationis et beatitudinis.

2. *Opinio Durandi, damnatis manere fidei habitum.* — *Ejus motivum primum.* — *Secundum.* — *Tertium.* — De primo dixit Durandus, in tertia, distinctione vigesima tertia, quæstione nona, habitum fidei non corrumpi, etiam in illo statu, sed manere in damnatis, quia Magister ibi scripsit in dæmonibus esse fidem informem, quod dixit etiam Glossa ad Romanos primo; et Glossa in rubrica de summa Trinitate et Fide Catholica. Item quia in damnatis nullus est error fidei contrarius. Denique quia character manet in baptizatis, etiamsi damnentur, ad testimonium culpæ eorum; ergo simili modo potest manere fides quoad habitum, etiamsi hic nunquam operatus sit.

3. *Opinio contraria multo probabilior ex auctoritate.* — *Ex rationibus.* — Contraria sententia longe probabilior est, quam tenent divus Thomas, et omnes quos, illa sectione nona, retuli de actu fidei in damnatis. Neque Magister aut Glossæ citatæ contradicunt, nam loquuntur de fide informi late, ut includit acquisitam. Et favet Dionysius, capite quarto de Divinis nominibus, dicens in dæmonibus nulla fuisse relicta spiritualia dona. Rationes sunt, prima, quia damnati ex statu suo redduntur incapaces actuum fidei, ut supra est ostensum; habitus autem est propter actum. Secunda, quia sunt incapaces spei, et omnino extra viam; fides autem datur ut sit fundamentum spei, atque ut per illam ambulemus. Et ita patet responsio ad rationem in contrarium, nam ratione status aufertur hic habitus a damnatis. Addit Paludanus, dicta distinctione vigesima tertia, quæstione quar-

ta, ut secundum motivum Durandi solvat, habere damnatos aliquos actus fidei contrarios, ubi per evidentiam non coguntur, quod est probabile, sed incertum; satis ergo est quod habent voluntatem prave affectam, et omnino indispositam ad credendum; non enim amittunt habitum fidei per formam physice repugnantem, sed propter demeritum, utpote jam in ultimo termino constituti; quæ erat sufficiens ratio ad quam accedit illa prava dispositio. Ad ultimum motivum de characterem, primo, non est certum manere in damnatis, ut tertia parte, quæstione sexagesima tertia, articulo quinto, in commentario indicavi; et deinde non est eadem ratio, quia character non est virtus neque habitus simpliciter operativus, sed quoddam signum; fides vero est virtus, et habitus operativus et infusus, quem non deceat manere in illo statu.

4. *Opinio ejusdem Durandi et aliorum, manere in beatis fidei habitum.* — *Oppositum probabilius quoad habitum intellectus; concinit auctor, 3 p., q. 7, art. 3, in Comment.* — Superest dicendum de Beatis, de quibus est eadem controversia; nam Durandus probabile censet conservari in Beatis habitum fidei, et fuit opinio Gerson., in tractatu de Vita spirituali; et consequenter hoc affirmatur, si Beati possunt habere actum fidei, sicut etiam Durandus opinatus est. Verumtamen etiamsi nunquam habeant actum, non videtur incredibile, retinere habitum, quia non repugnat, et per se est quædam perfectio; cui etiam favere videntur Irenæus, libro secundo, capite quadragesimo septimo, et libro quarto, capite vigesimo quinto; Tertullianus, in libro de Patientia, circa finem, dum fidem, spem, charitatem in patria manere dicunt. Nihilominus contrarium est probabilius, quod tenet D. Thomas, et alii supra citati de actu. Oportet tamen distinguere intellectualem habitum ab habitu voluntatis; nam de hoc posteriori probabilius est manere in Beatis, quia, ut supra dixi, disputatione sexta, sectione nona, numero septimo, in illis manet pia affectio, et animi præparatio ad obediendum fidei, si oporteret, quia est actus per se bonus, et nullo modo repugnans beatitudini; ergo manet etiam habitus. Quod aperte sentit D. Thomas, tertia parte, quæstione septima, articulo tertio, ad secundum, dicens manere in beatis obedientiam ad fidem, in qua est honestas et meritum ejus, ut ibi etiam intellexit Cajetanus.

5. *Quo pacto habitus luminis gloriæ excludat habitum fidei.* — *Opinio ergo communis*

intelligenda est de habitu intellectuali. Circa rationem autem ejus difficultas est, an excludatur physice per formam impossibilem. Nam Capreolus, in tertio, distinctione trigesima prima, et aliqui Thomistæ, affirmant ita excludi per lumen gloriæ. Sed non existimo hoc verum, tum quia habitus fidei et scientiæ non sunt formaliter repugnantes; tum etiam quia ex vi luminis solius non repugnaret aliqua credere, saltem non visa, si alias perfectio status aliud non postularet. Et confirmatur, quia in Paulo, etiamsi supponatur vidisse Deum in raptu, mansit pro eodem tempore habitus fidei, ut sentit D. Thomas, secunda secundæ, quæstione centesima septuagesima quinta, articulo tertio, et quæstione decima tertia de Veritat., articulo secundo, ad quintum, cum tamen pro eodem tempore habuerit lumen gloriæ ejusdem rationis cum cæteris beatis, nam major vel minor duratio accidentaria est. Dico ergo tolli habitum fidei a Beatis per suspensionem influxus divini, ratione status; qui, cum sit ultimus et perfectissimus terminus, non requirit neque admittit formam quasi constituentem statum viatoris. Item, quia per visionem et perfectionem ejus sunt Beati indispositi et quasi impediti ad actum fidei, quod impedimentum stabile est et perpetuum; et ideo sunt etiam indispositi ad habitum fidei, et hæc ratione usus est D. Tho-

mas, prima secundæ, quæstione sexagesima septima, articulo quinto, ad tertium. Et eadem utuntur alii Doctores, dum peculiariter de fide tractant, vel generatim de perseverantia virtutum post hanc vitam, præsertim ad citatum locum D. Thom.

6. *Recensentur subjecta in quibus detur fides, in nullo tamen nisi ad tempus.* — Ultimo, ex dictis declaratum relinquitur, in quibus personis vel subjectis aliquando sit, vel conservetur habitus fidei. Nam de viatoribus, dicendum esse in omnibus baptizatis, tam infantibus quam adultis, qui non posuerunt obicem, quia receperunt effectum Baptismi, in quo habitus fidei includitur. Deinde vero addimus esse in omnibus adultis, etiam non baptizatis, qui actum fidei infusæ aliquando habuerunt, et contrarium nunquam admiserunt, quia per actum infunditur habitus; et licet aliqui hoc limitent ad actum fidei formatum, nobis probabilius visum est, procedere de quocumque actu fidei, secundum substantiam et essentiam ejus. Præterea post hanc vitam jam diximus manere ad tempus in animabus purgatorii, et in illis solis. Unde concluditur in nullo subjecto conservari habitum fidei in perpetuum, ut ex dictis facile potest inductione ostendi. Et ratio optima est, quia est proprius habitus quasi constituens statum viæ, qui nequaquam durat in perpetuum.

Quoniam de dono prophetiæ tractatio cum hac de Fide speculativa tractatione magnam habet affinitatem, eam hoc loco seorsim sufficimus ex ipso auctore, qui in priori lectura utramque conjunxerat. Ex qua licet non pauca ipse conjecerit in caput quintum Prologomeni tertiæ de Gratia, nolimus tamen disputationem præcidere, sed pro præsentis instituto visum est integram edere, præsertim quia in citato capite 5, num. 22, id ipsum legimus animo destinasse Soarium.

DISPUTATIO VIII.

DE DISTINCTIONE FIDEI AB OMNIBUS DONIS ET GRATIIS INTELLECTUALIBUS QUÆ FIDEI SERVIUNT, ET PRÆCIPUE A PROPHETIA.

Ratio tractandi hoc loco præsentem materiam. — *Recensentur varia dona, quæ alio remittuntur.* — *Habentur nunc in l. 2, a c. 17.* — Disseruit de hisce donis S. Thomas, secunda secundæ, variis in locis; sed est operæ pretium de omnibus junctim agere, tum brevitate ac perspicuitatis causa, tum quia dum ad loca alia remittuntur, prorsus omittuntur; adeo ut præter divum Thomam, nihil fere de

eis tractatum sit a Theologis, cum hæc Romæ scribimus. Accedit hæc ipsa admodum affinia fidei esse, neque in paucis, ratione, essentia, nomine etiam cum illa convenire: esse denique veluti accidentia quædam vel instrumenta ipsius fidei. Observandum igitur inter omnia, primum locum obtinere dona Spiritus Sancti, quæ in intellectu existunt. Secundo, agi a nobis posse de fide, quæ inter fructus Spiritus Sancti numeratur, ad Galat. quinto. Tertio, de fide miraculorum, de qua Matth. decimo septimo: *Si habueritis fidem sicut granum sinapis.* Quarto, de fide, prout gratia gratis data, atque adeo de prophetia, aliisque gratis, quatenus ad cognitionem fidei spectant. De

primo, id est, donis, quæcumque occurrerunt, in materia de Gratia tradidimus, quo in loco et singulorum rationes consideravimus, et distinctionem eorum a fide, utilitatemque vel necessitatem exposuimus. De secundo, nimirum fide, prout fructus est Spiritus Sancti, nihil est quod tractemus, cum idem actus fidei, prout assensus est seu credulitas, ac præsertim quando caritate formatur, fides Theologica vocetur; prout vero quamdam affert spirituale delectationem, dicatur fructus Spiritus Sancti. Unde venit exponendus Hieronymus, cum in illum locum Pauli ait, absente charitate abscedere fidem, nimirum prout est Spiritus Sancti fructus; abscedit enim quoad rationem fructus, non quoad substantiam suam. Quo etiam sensu Anselmus ibidem, dixit fidem absque operibus veram non esse, videlicet fructuosam, et practice veram; nisi etiam interpretemur non esse fidelitatem fidem; hæc enim ratione fides hæc nomen fructus Spiritus Sancti vendicat, ut scilicet est fidelitas quædam, tam ad Deum, quam ad proximum, quæ quatenus virtus est infusa, adferensque peculiarem fructum et gustum, potest fructus appellari. Nam utraque expositio communis est, et utramque amplectitur divus Thomas prima secundæ, quæstione septuagesima, articulo tertio. His ergo expeditis, de duobus reliquis agemus breviter.

SECTIO I.

An fides miraculorum sit eadem cum fide Catholica?

1. *Prima opinio negans.* — *Ejus fundamentum.* — Prima sententia dicit has duas fides esse res essentialiter distinctas¹. Ita Abulensis, in decimo secundo capite Matth., quæst. 165. Favet multum Chrysostomus, homilia vigesima quarta ad Ephes., ubi clare distinguit inter fidem dogmatum et fidem signorum. Item Matth., decimo septimo, Theophylactus in hanc sententiam inclinat; Vega, 9 in Tridentin., cap. 28; et Roffens., artic. 1, aliquanto a principio, sentiunt fidem miraculorum esse fiduciam, et consequenter esse distinctam a fide, quæ est credulitas seu assensus. Fundamentum hujus sententiæ esse

¹ Vide supra, disput. 2, sect. 3, n. 2, et disp. 6, sect. 3, n. 5, et lib. 8 de Grat., c. 16, num. 4.

potest, quia fides catholica est communis omnibus fidelibus, fides autem miraculorum non est communis. Unde illa esse potest sine ista; Matth. enim 10, et Lucæ 19, Apostolis jam credentibus data est potestas faciendi miracula, atque adeo fides miraculorum. Deinde fides miraculorum est *gratia gratis data*; alia pertinet ad gratum facientem. Unde et ad diversos fines referuntur, scilicet, ad utilitatem aliorum, vel propriam salutem; et in diversis materiis versantur, nam fides catholica versatur circa omnia revelata; miraculorum vero, solum circa ea quæ a Deo possumus obtinere.

2. *Secunda opinio, vera et affirmans.* — Secunda sententia ponit fidem miraculorum esse eandem cum fide catholica; colligitur ex divo Thoma secunda secundæ, quæstione 178, articulo primo, ad quintum; dicit enim operationem miraculorum tribui fidei, quia procedit ex Dei omnipotentia, in qua fides nititur. Idem habet articulo secundo, ad secundum. Tenet etiam Cajetanus, Matth. decimo septimo, Soto, 2 de Natur. et Grat., cap. 6. Et est aperta sententia D. Cypriani, lib. 3 ad Quirin., cap. 42, et valde indicant Ambrosius, lib. 8 in Luc. ad illud: *Adauge nobis fidem*, et Hilarius in Matth., canone 17.

3. *Notationes duæ pro ea expedienda.* — Advertendum primo est ex D. Thoma, secunda secundæ, quæst. 168, articulo primo, posse nos loqui, aut de illo qui patraturs est miraculum, vel de illo in quo est miraculum faciendum. In utroque enim requiritur fides tanquam conveniens dispositio ad faciendum, vel recipiendum beneficium miraculose factum, ut quando cæcus recipit visum miraculose factum. Et de utroque dicendum. Secundo, advertendum, tria posse considerari in eo qui facturus est miracula. Primum est credulitas de omnipotentia Dei, et veritate promissionum ejus. Secundum est quædam quasi applicatio hujus universalis fidei ad hoc factum in particulari, ita ut aliquis judicet certo, et credat se facturum hoc miraculum, vel obtenturum hoc beneficium miraculosum a Deo hic et nunc. Tertium est fiducia quædam quæ inde resultat in voluntatem.

4. *Dubium primum, et quid in eo certi habeatur.* — Duæ igitur quæstiones hic explicandæ sunt. Prima, an et quomodo illa tria requirantur in opere miraculoso. Et quidem certissimum est primum eorum esse necessarium omnino in opere miraculoso, quia illud est fundamentum omnium cæterorum. Unde

Matth. nono, quando Christus Dominus, illuminaturus quosdam cæcos, exigens ab illis necessariam fidem, dixit: *Creditis quia hæc possum facere vobis?* dixerunt: *Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis;* et capite decimo tertio, in fine: *Non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum.* Erat ergo necessaria credulitas. De tertio, etiam videtur per se manifestum esse necessariam illam fiduciam, ut ex eisdem et aliis Scripturæ locis facile colligi potest. Nam interdum utitur Scriptura nomine *credulitatis*, interdum nomine *confidentiae*, et Christus Dominus sæpe dicit: *Confidite, confidite*, etc. Item, quia nemo potest orare ut oportet, nisi speret et confidat etiam ut oportet; miracula autem maxime perficiuntur oratione convenienter facta.

5. *Quid non ita certum.* — De illo vero secundo iudicio, res est dubia. Nam ex una parte videtur impossibile tale iudicium, quia ut aliquis credat certo se facturum, vel obtenturum a Deo hoc opus miraculosum, oportet ut vel id habeat ex revelatione divina, vel aliqua via certa. Primum non habet locum in præsentia materia, quia nulla extat talis revelatio Dei particularis, sed solum generalis, quæ pendet ex multis circumstantiis et conditionibus, quas non certo et manifeste constat hic et nunc intervenire. Alia autem via certa nulla esse potest. Primum, quia actus ille debet esse supernaturalis; at non est alia ratio supernaturalis in qua possit fundari actus certus, nisi revelatio divina; quare, etc. Unde fit secundo, ut tale iudicium solum possit fundari in conjecturis humanis, atque adeo ut non possit esse certus sine formidine, nisi sit temerarius, seu nuda certitudine adhæSIONIS. Contrarium vero, scilicet talem actum esse necessarium, indicat Eutymius, Matth. decimo tertio, et decimo septimo. Et videtur in hoc fundari, quia sine tali iudicio non potest haberi illa firma fiducia quæ in tali opere est necessaria. Mihi breviter dicendum videtur illud iudicium, si debito modo explicetur, non esse omnino impossibile; posito enim firmo assensu fidei, me obtenturum a Deo quidquid petiero, si debite petam, et cum conditionibus quas Christus in suis promissionibus requirit, fieri potest ut aliquis hic et nunc, et hoc in opere, non divina sed morali quadam certitudine judicet, concurrere omnia necessaria ad impetrandum miraculum, sive quia illa manifeste videt, sive quia simul etiam juvatur interius auxilio Dei, ut

possit ita existimare; ex quibus elicitur illud iudicium certum, aliquo modo simile iudicio Theologico, vel prudentiali; quæ omnia non esse impossibilia per se patet. Non tamen credo huiusmodi iudicium esse simpliciter necessarium, tum quia nulla est ratio quæ cogat ad exigendum illud; tum etiam, quia ad debitam fiduciam, et excludendam omnem dubitationem reprehensibilem, satis est firmiter iudicare, non solum in genere, sed etiam in hoc facto, me impetraturum quod intendo, certitudine conditionata, *Si per me non steterit*, etc. Quod etiam a signo vel affectu patet. Nam cum aliquis patraturs est miraculum in alio homine, potest habere fidem illam requisitam sine nova revelatione; et tamen non potest ferre iudicium ita certum, quia non pendet tunc ex solis actibus propriis, sed etiam ex dispositione alterius, quæ illi non satis certo constat sine revelatione; ergo, etc.

6. *Dubium secundum, cui simul et quæstioni principali una assertione satisfacit.* — *Probaturs primo ex Scriptura.* — *Et confirmatur.* — Altera quæstio est, quidnam illorum trium, nomine *fidei miraculorum* significetur. Ad quod, et ad totam sectionis dubitationem, breviter respondeo fidem illam, quam Scriptura requirit ad patrandam miracula, quoad substantiam et essentiam, esse ipsum actum Catholicæ fidei, ita elicitum et applicatum ad hoc particulare factum, ut possit generare illam fiduciam, et actus alios necessarios ad impetrandum miraculum. Hanc conclusionem tenent auctores secundæ sententiæ, et eam colligo imprimis clare ex primo ad Corinth. decimo tertio: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam*, ubi expresse loquitur de fide Theologica et catholica, et eam comparat cum charitate; unde postea concludit: *Manent hæc tria, fides, spes et charitas.* Similis locus est ad Hebr. undecimo. Nam illa fide, quam definierat esse substantiam, etc., et sine qua dixerat esse impossibile placere Deo, dicit patrata esse miracula: *Hæc, inquit, fide susceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos, etc., etc.*, id est, obtinuerunt resurrectionem suorum virorum. Præterea testimonia supra adducta ex Matth. idem satis confirmant. Nam eadem fides miraculorum vocatur credulitas, et eadem dicitur repugnare dubium, Matth. decimo quarto: *Modicæ fidei, quare dubitasti?* Matth. 8: *Non inveni tantam fidem in Israel;* et subdit: *Vade, sicut credidisti fiat tibi;* et Marc. 9: *Omnia possibilia sunt credenti;* et Luc. 17: *Si habueritis fidem sicut granum sy-*

napis, etc. Quæ loca Ambrosius, et Hilarius supra, de catholica fide interpretantur. Præterea nemo dubitat hanc fidem miraculorum non distingui ab illa de qua Jacob., 1 capite, inquit: *Postulet in fide, nihil hæsitans*; illam autem non esse substantialiter distinctam a fide infusa et catholica, constat ex Glossa ordinaria, et Lyrano ibi, qui dicunt hæsitationem, quam excludit illa fides, non esse illam quæ nascitur ex consideratione propriæ infirmitatis, sed quæ est de Dei potestate, vel de voluntate dandi postulata petentibus, etiamsi pie et debite petant.

7. *Probatum primo habita ratione nominis. — Item habita ratione rei. — Ad fundamentum contrarium in num. 1.* — Ratio vero conclusionis solum esse potest, quia hæc tantum est proprie et essentialiter fides; unde aliis non convenit hoc nomen, nisi quadam analogia. Unde, quamvis forte illa fiducia, quæ necessaria etiam est in miraculis, posset dici, ac dicitur interdum fides, nomine causæ translato ad effectum, ut dicit D. Thomas 1. 2, quæst. 40, artic. 2, ad 2, tamen, proprie loquendo, et ut in plurimum fides ipsa intellectus, quatenus peculiari modo applicatur ad miraculum faciendum, dicitur fides miraculorum, seu necessaria ad miracula; quæ ratio potissimum niti videtur in vocis significatione et proprietate. Si vero de re ipsa loquamur, satis ex dictis etiam possumus concludere fidem, quæ ad miracula requiritur, non pertinere ad novum habitum, seu virtutem infusam, neque constituere novum genus aut ordinem actuum. Nam ex tribus supra enumeratis, quæ maxime possunt concurrere ad opus miraculosum, primus manifestissime est actus fidei. Tertius, quoad substantiam, est actus spei, quia spes et fiducia non distinguuntur. Secundus vero, si adest, ejusdem rationis est cum assensu Theologico, et juvari potest a prudentia infusa vel acquisita, quoad applicationem generalis fidei ad hoc particulare factum, vel has circumstantias particulares. Et ex his tribus actibus, primus fons est et radix aliorum, et cum alias sit propriissime actus fidei, ideo illi propriissime convenit ratio fidei miraculorum. Et per hæc patet responsio ad fundamentum prioris sententiæ. Nam solum concludit fidem miraculorum, saltem accidentaliter, differre ab actu fidei catholicæ, scilicet, in quadam peculiari perfectione et firmitate, et practica applicatione fidei, ad hoc opus particulare; et ea ratione non est communis talis actus omnibus fidelibus, neque versatur in omnibus dogma-

tibus fidei, præcipue speculativis, sed in practiciis, et præcipue in promissionibus Dei.

8. *Objectio contra assertionem. — Responsio. — Fides miraculorum, ut sit in nostra potestate. — Probatum ex Scriptura* — Objectiones: actus fidei catholicæ, et quævis ejus perfectio, est in nostra potestate; hæc vero fides miraculorum non item, sicut nec patrare miracula. Unde, Matth. 17, Apostoli non poterunt expellere dæmonem, cum tamen fidem catholicam haberent. Respondetur aliud esse patrare miracula, aliud habere fidem de se sufficientem ad ea impetranda. Primum non est in hominis potestate semper, tum quia completa potestas quæ requiritur ad opus miraculosum, non inhæret per modum habitus, etiam in illis qui frequenter miracula edunt, ut docet divus Thomas 2. 2, quæst. 172; tum quia præter fidem, requiruntur multa ex parte Dei, quæ non semper dantur, etiam posita fide, quia non expedit; attamen illud secundum, hoc est, habere fidem, in hominis potestate positum esse existimo, esseque actum vere liberum et humanum; ac licet pendeat ex auxilio gratiæ, illud tamen non deerit volenti credere ut oportet; quod plane docet Paulus, dictis locis ad Hebr. 11, et 1 Corinth. 13; et colligitur ex Matth. 14 et 17, ubi Christus reprehendit Apostolos, vel etiam quosdam alios, quod carerent de hac fide; erat ergo in illorum potestate, alias non essent reprehensione digni. Item Luc. 10, et sæpe alias, consulit ut habeamus hanc fidem, et Jacob. 1: *Postulet in fide nihil hæsitans*. Est ergo in nostra potestate. Tandem hujusmodi fides in eo qui impetrat miracula est laude digna et meritoria; ergo et libera.

SECTIO II.

Quomodo fides Theologica differat a fide gratia gratis data; ubi consequenter de sermone scientiæ et scientiæ, dono linguarum et interpretatione sermonum.

1. *Prima opinio, de qua ac de tota sectione in Proleg. 3 de Gratia, cap. 5. — Ut exponatur in Paulus in hac opinione.* — In hac quæstione est prima opinio, fidem gratiam gratis datam, esse ipsam fidem miraculorum. Ita Hieronymus, Theophylactus, Theodorus et Abulensis, supra citati; indicat Augustinus, tract. 32 in Joan., a medio; tenet Catherin., 1 ad Corinth. 13 et alibi; contra quam expositionem objici potest, quia Paulus, 1 Corinth. 12,

numerat ut gratias distinctas fidem et operationem miraculorum: sub operatione autem miraculorum comprehenduntur omnia quæ ad patrandum miraculum sunt necessaria. Inter hæc autem unum est fides miraculorum; non ergo in idem coincidunt ambæ fides. Cui objectioni respondendum est ex mente illorum Patrum, operationem virtutum, non significare apud Paulum facultatem efficiendi quæcumque miracula, sed specialiter potestatem expellendi dæmones; juxta quam expositionem gratiæ gratis datæ in hunc modum sunt omnes explicandæ et accommodandæ; nam omnes referuntur ad fidei utilitatem: fides autem consistit in cognitione, explicatur sermone; confirmatur tum sermone, tum operatione. Ex novem ergo gratis numeratis, tres ad perfectionem cognitionis spectant, nimirum prophetia, discretio spirituum et interpretatio sermonum. Locutionem perficiunt tres aliæ, nimirum donum linguarum, sermo scientiæ, et sapientiæ. Operatione denique confirmant fidem tres aliæ gratiæ, scilicet, fides miraculorum, operatio virtutum et gratia sanctorum. Nam licet hæc duo videantur esse quædam species miraculorum, et saltem ratione formali non differant, attamen peculiariter numerantur et distinguuntur, quia singularem quamdam vim habent ad movendos homines, et ad efficiendas eorum voluntates, quia non solum sunt miracula, sed etiam beneficia, ut D. Thomas docuit 2. 2, quæst. 178, art. 1, ad 4; quæ tota expositio est probabilis propter auctoritatem sanctorum Patrum; sed forte commodius operatio virtutum idem valet, quod effectio miraculorum, sique fides miraculorum sub hac gratia comprehenditur: fides autem, gratia gratis data, aliquid aliud esse ex dicendis constabit.

2. *Secunda opinio. — Non placet.* — Secunda igitur sententia dicit hanc fidem gratiam gratis datam esse constantiam quamdam, quæ virtute Spiritus Sancti datur homini non solum ad credendum, sed etiam ad confitendum fidem, absque timore et pudore, ut videmus datam esse martyribus, præcipue pueris et feminis. Ita exponunt Ambrosius et Anselmus, et Glos. 1 ad Cor. 12; et Cajetanus, dicta quæst. 178, art. 1. Quæ sententia mihi non satis probatur, quia licet hæc sit gratia Spiritus Sancti, non tam ad fidem quam ad fortitudinem spectat, et non tam est gratia

1. Consule etiam disput. 20, tom. 2, in 3 part.

gratis data, quam pertinens ad auxilia gratiæ gratum facientis, quia per se non ordinatur ad utilitatem aliorum, sed ipsius recipientis. Unde nulli sese disponenti negatur talis gratia.

3. *Tertia opinio.* — Tertia sententia dicit fidem gratiam gratis datam, consistere in quodam modo peculiari cognoscendi res ad fidem Catholicam pertinentes. Ita divus Thomas, 1 Corinth. 12, et 1. 2, quæst. 111, art. 4. Quibus tamen in locis solum ait hunc modum esse excellentem quamdam fidei certitudinem; melius ergo intelligitur quod scribit 2. 2, quæst. 4, art. 5, ad 4, fidem hanc esse sermonem fidei; quia prædicta illa certitudo non tam proprie refertur ad utilitatem aliorum, ut sermo fidei.

4. *Exponitur hæc opinio ex D. Thoma. — Altera explicatio ex D. Thoma.* — Ad explicandum autem quid sit sermo fidei, supponendum est ex D. Thoma supra, et 3 p., quæst. 7, art. 7, ad primum, gratias gratis datas ordinari ad actus exteriores fidei manifestativos; quia cum referantur ad utilitatem aliorum, et utilitas hæc non possit provenire aliis, nisi per actus externos, ideo ad hos ordinatur, juxta illud: *Unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem*. Ut autem aliquis possit doctrinam fidei convenienti modo aliis proponere, his tribus gratis potissimum juvatur, fidei sermone, scientiæ et sapientiæ; per primam, datur homini ut tam distincte et perfecte intelligat et apprehendat res fidei, ut possit eas alios docere, simpliciter tamen et sine ornatu scientiæ et sapientiæ; atque hoc est proprium officium fidei gratiæ gratis datæ. Unde experimur interdum in quibusdam simplicibus hominibus, melius posse illos explicare mysteria fidei, quam possint alii sapientes Theologi; quod credo provenire ratione hujus gratiæ. Secundo, datur homini ut non solum possit fidei doctrinam proponere simpliciter, sed etiam ex illa multas veritates reconditas elicere et persuadere; et hoc pertinet ad sermonem sapientiæ; ac præterea posse per causas vel altiores rationes, divina mysteria explicare. Ad sermonem autem scientiæ pertinet, rationibus naturalibus vel exemplis fidem explicare, et quæ contra objiciuntur solvere. Ita explicat totum hoc D. Thomas 1. 2, q. 111, art. 4, in corpore, et ad 4, citans illud Augustini, 14 de Trinit., cap. 1: *Aliud est scire tantummodo, quid homo credere debeat, propter adipiscendam vitam beatam; aliud scire quemadmodum hoc ipsum et piis opituletur, et contra impios defendatur*. Idem tamen divus

